

شناسایی پیشایندها و پسایندهای بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی

زکویه بیکی دمنه^۱، سید محمدرضا داودی^۲، محمدرضا دلوی^۳

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۷/۱۳ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۱۲/۰۸

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۳/۰۹/۲۹ تاریخ انتشار: ۱۴۰۴/۰۴/۰۱

فصلنامه مطالعات راهبردی بسیج، دوره بیست و هشتم، شماره ۱۰۶، بهار ۱۴۰۴

20.1001.1.1735501.1404.28.106.4.4

چکیده

هدف این پژوهش، شناسایی و اولویت‌بندی پیشایندها و پسایندهای بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی با استفاده از رویکرد دلفی فازی است. این مطالعه به روش آمیخته (کمی و کیفی) و در چارچوب پارادایم استقرایی با رویکرد آینده‌نگری انجام شده و از نظر هدف، کاربردی و از نظر ماهیت، اکتشافی به شمار می‌آید. جامعه آماری پژوهش شامل ۱۶ نفر از خبرگان در زمینه‌های حقوق، مدیریت، علوم سیاسی و جامعه‌شناسی است که بر اساس اصل کفایت نظری و با روش نمونه‌گیری هدفمند انتخاب شده‌اند. در بخش کیفی، اطلاعات از طریق مصاحبه نیمه‌ساختاریافته جمع‌آوری شده و روایی و پایایی آن با استفاده از ضریب CVR و آزمون کاپای کوهن تأیید گردید. داده‌های به‌دست‌آمده از مصاحبه‌ها با نرم‌افزار اطلس تی آی ۸ کدگذاری و تحلیل شدند. در نهایت، پیشایندها و پسایندهای بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی شناسایی شدند. در بخش کمی، اطلاعات از طریق پرسشنامه مقایسه زوجی جمع‌آوری شده و روایی و پایایی آن با استفاده از روایی محتوا و آزمون مجدد تأیید گردید. پژوهش حاضر با شناسایی و اولویت‌بندی ۱۵ پیشایندها و ۱۵ پسایندها بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی، به تحلیل عوامل مؤثر در تحقق اهداف این بیانیه پرداخته است. نتایج نشان می‌دهد که توجه به پیشایندهای شناسایی شده می‌تواند به تقویت پسایندهای مثبت و تحقق اهداف انقلاب اسلامی کمک کند.

کلیدواژگان:

پیشایند، پسایند، بیانیه گام دوم انقلاب.

^۱ دانش‌آموخته گروه مدیریت، دانشگاه آزاد اسلامی واحد (خوراسگان)، اصفهان، ایران. رایانامه:

zakieh.beiki@khuif.ac.ir

^۲ دانشیار گروه مدیریت، دانشکده مدیریت دانشگاه واحد اسلامی دهقان، دهقان، ایران (نویسنده مسئول)

smrdavoodi@ut.ac.ir

^۳ دانشیار گروه مدیریت، دانشکده مدیریت دانشگاه واحد اسلامی دهقان، دهقان، ایران رایانامه:

dr.dalvi2016@gmail.com

۱- مقدمه و بیان مسئله

در بیانیه گام دوم از میان شبکه‌ای از مفاهیم دانشی مانند؛ دانایی، تولید علم، آفرینش علمی، شتاب علمی، قلّه‌های دانش، چشمه‌ی دانش، استعداد علمی، رستاخیز علمی، دانش‌بنیان، موتور پیشران علم، مرزهای دانش، مسابقه‌ی علمی در دنیا، پیشرفت علمی، جبران علمی، رتبه دانش کشور، «رستاخیز و رنسانس علمی بعد از انقلاب اسلامی» برداشت می‌شود. راه علاج و حرکت رو به رشد مردم و بشریت، کشور استمرار در انقلاب اسلامی است. از آنجاکه ایران از دیرباز یکی از قطب‌های تولیدکننده انرژی در جهان محسوب می‌شود، دیپلماسی انرژی فعال در چارچوب بیانیه گام دوم می‌تواند در تحقق اهداف انقلاب اسلامی، به‌ویژه در حوزه انرژی، نقش بسزایی داشته باشد (رضوی، ۱۴۰۱).

بیانیه گام دوم در ۲۲ بهمن ۱۳۹۷ به مناسبت چهلمین سالگرد پیروزی انقلاب به‌عنوان نقشه راه حرکت آینده نظام و انقلاب اسلامی تلقی می‌شود و توسط مقام معظم رهبری طرح شد و شاخص‌های تشکیل تمدن نوین اسلامی را بیان می‌کند. در این بیانیه، به هفت سرفصل مهم برای ارتقای نظام انقلاب اسلامی اشاره شده است که عبارت‌اند از:

علم و پژوهش، معنویت و اخلاق، اقتصاد، عدالت و مبارزه با فساد، استقلال و آزادی، عزت ملی و روابط خارجی، مرزبندی با دشمن، سبک زندگی، این سرفصل‌ها به‌عنوان محورهای کلیدی در راستای پیشرفت و توسعه کشور مطرح شده‌اند. (امینی و پناهی، ۱۳۹۸). بیانیه گام دوم یک سند آینده‌گرا و به‌مثابه سند چشم‌انداز در آینده‌پژوهی تلقی می‌شود (پناهی و همکاران، ۱۴۰۲).

با توجه به اهمیت بخش اقتصاد و ظرفیت‌های عظیم اقتصادی در کشور، مسائل و مشکلاتی که در اقتصاد ایران وجود دارد، به اذعان بسیاری از کارشناسان قابل حل است. بی‌شک پاسخ این چالش‌ها به نکته‌ای که مقام معظم رهبری (دام‌ظله‌العالی) به آن اشاره کرده‌اند، برمی‌گردد: نبود کادری مؤمن و پرتلاش. این کمبود می‌تواند مانع از بهره‌برداری بهینه از منابع و ظرفیت‌ها شود و در نتیجه بر رشد و توسعه اقتصادی تأثیر منفی بگذارد. (عبدالملکی و شهسواری، ۱۳۹۹ ص ۳).

پیشایند و پسایند دو مفهوم کلیدی در تحلیل‌های اجتماعی، اقتصادی و سیاسی هستند که به ترتیب به عوامل و نتایج یک پدیده یا رویداد اشاره دارند. پیشایند به عواملی گفته می‌شود که قبل از وقوع یک رویداد یا پدیده، در شکل‌گیری آن نقش دارند. این عوامل می‌توانند شامل شرایط اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی، سیاسی و حتی فردی باشند که به وقوع یک رویداد خاص منجر می‌شوند؛ به عبارت دیگر، پیشایندها شرایطی هستند که زمینه‌ساز وقوع یک پدیده یا تغییر می‌شوند. پسایند به نتایج و پیامدهای یک رویداد یا پدیده اشاره دارد.

این نتایج می‌توانند مثبت یا منفی باشند و تأثیرات آن رویداد را بر جامعه، اقتصاد، فرهنگ و سایر حوزه‌ها نشان می‌دهند؛ به عبارت دیگر، پسایندها عواقب و تأثیراتی هستند که پس از وقوع یک پدیده یا رویداد به وجود می‌آیند. اگرچه برای بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی شاخص‌های زیادی وجود دارد که محققان به مطالعه درباره آن پرداخته‌اند، اما در پژوهش حاضر شناسایی و اولویت‌بندی پیشایندها و پسایندهای بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی مورد بررسی قرار گرفته است.

۲- ادبیات موضوع و پیشینه

۲-۱- مبانی نظری و پیشینه پژوهش

بیانیه گام دوم: طبق قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، رهبری در بالاترین جایگاه قانونی و سیاسی کشور مسئول تائید و ابلاغ سیاست‌های کلی کشور است. در بهمن‌ماه ۱۳۹۷، به مناسبت چهلمین سالگرد پیروزی انقلاب اسلامی، رهبر معظم انقلاب با صدور بیانیه گام دوم انقلاب، به بررسی مسیر طی شده در ۴۰ سال گذشته و ترسیم مسیر آینده کشور پرداختند. این بیانیه به‌عنوان راهنمایی برای سیاستگذاری‌های آینده و تحقق اهداف انقلاب اسلامی مطرح شده است (پورعباسی و همکاران، ۱۳۹۸، ص ۸).

در حاکمیت اسلامی، هندسه قدرت به‌طور ماهوی با اندیشه حاکم بر نظام سلطه متفاوت است. نظام جمهوری اسلامی ایران به‌عنوان مظهر حکومت اسلامی، نمایانگر اندیشه‌ای است که در پی استقرار ارزش‌های دینی و اسلامی می‌باشد. این نظام به دنبال ایجاد جامعه‌ای بر اساس اصول اخلاقی و معنوی است و در این راستا، تلاش می‌کند تا قدرت را به گونه‌ای مدیریت کند که پاسخگوی نیازهای مردم و متناسب با ارزش‌های اسلامی باشد (محمودلی و صفرآهنگ، ۱۳۹۸، ص ۱۰).

بیانیه گام دوم انقلاب از دو بخش اصلی تشکیل شده است: بخش اول به تشریح گام اول یعنی انقلاب اسلامی و مرحله نظام‌سازی می‌پردازد. در این بخش، نکات اصلی درباره انقلاب و فرهنگ انقلابی به چند مورد خلاصه می‌شود:

فطری بودن فرهنگ انقلابی: این فرهنگ به دلیل فطری بودن، تاریخی نیست و تجدیدنظر در آن روا نیست.

نظریه نظام انقلابی: این نظریه ضامن تداوم فرهنگ انقلابی است.

رهبر معظم انقلاب تأکید دارند که دولت اسلامی در تداوم و تکامل انقلاب باید تلاش کند جامعه اسلامی را محقق نماید. همچنین، با توجه به ظرفیت‌های طبیعی و انسانی ایران، ایشان معتقدند که در دهه دوم انقلاب باید بر بهره‌برداری از ظرفیت‌های استفاده‌نشده و ارتقاء تولید و اقتصاد ملی تمرکز شود (رحمانی و همکاران، ۱۳۹۹). در این رهنامه هم‌چنین

با عنایت به تجربه چهل ساله انقلاب اسلامی ایران، در بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی، با توجه به تجربه چهل ساله انقلاب اسلامی ایران، هفت سرفصل مهم بیان شده است که باید سرلوحه اقدامات آینده قرار گیرد:

علم و پژوهش: به عنوان آشکارترین وسیله عزت و قدرت کشور و جهاد علمی برای عبور از مرزهای کنونی دانش، از محورهای اصلی سخنان مقام معظم رهبری است. معنویت و اخلاق: معنویت به معنی برجسته کردن ارزش‌های معنوی مانند اخلاص، اعتقاد به نبوت و معاد، توکل و ایمان و اخلاق به معنی رعایت فضیلت‌هایی چون خیرخواهی، گذشت، کمک به نیازمندان، صداقت، شجاعت، تواضع و اعتماد به نفس تعریف شده است. اقتصاد: به عنوان نقطه کلیدی، شامل سلطه‌ناپذیری اقتصادی، تقویت اقتصاد مستقل، اقتصاد مقاومتی، تکیه بر راه‌حل‌های درون‌کشوری و ضرورت مدیریت اقتصادی با صلاحیت (جوان، دانا، مؤمن و متخصص) می‌باشد.

عدالت و مبارزه با فساد: نظام جمهوری اسلامی نیازمند مشروعیتی فراتر از مشروعیت‌های مرسوم است و در این رهنامه به این مقوله توجه جدی‌تری شده است. استقلال و آزادی: آزادی به معنی اداره کردن کار خود بدون مداخله دیگران و استقلال دولت به معنی حاکمیت اراده ملت در شئون مختلف خود بدون دخالت قدرت بیگانه است. استقلال و آزادی لازم و ملزوم یکدیگرند.

عزت ملی، روابط خارجی و مرزبندی با دشمن: از مظاهر عزت جمهوری اسلامی در عرصه بین‌المللی بیان شده است.

سبک زندگی: مقام معظم رهبری به دو نکته اساسی اشاره کردند: ۱- زیان‌های جبران‌ناپذیر سبک زندگی غربی و ۲- ضرورت مدیریت جهادی همه‌جانبه و هوشمند برای مقابله با سبک زندگی غربی (مقیمی، ۱۳۹۷).

۲-۱- پیشینه تجربی

باتوجه به اهمیت شناسایی ارتقاء مدیران مبتنی بر بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی مطالعاتی که انجام شده یا از لحاظ رویکرد با مطالعه فعلی متفاوت می‌باشند و یا اینکه با هدفی محدود انجام شده‌اند که در ادامه به چند نمونه در جدول (۱) اشاره خواهیم کرد:

جدول (۱) پیشینه داخلی

ردیف	نام محقق	روش تحقیق	نتایج تحقیق
۱	فاضل (۱۴۰۲)	کیفی و کمی	در پژوهشی با عنوان جایگاه قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران در بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی « بیان داشت که با توجه به اینکه بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی از یک طرف یک بازخوانی از چهل سال گذشته نظام جمهوری اسلامی ایران را ارائه می‌دهد و از طرفی هم چشم‌انداز چهل ساله دوم را ترسیم می‌نماید، لذا فهم و شناخت رویکرد این سند نسبت به قدرت ملی دارای اهمیت می‌باشد.
۲	پناهی و همکاران (۱۴۰۲)	کیفی و کمی	در پژوهش انجام شده به دنبال پاسخگویی به این سؤال اصلی است که آیا بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی به‌عنوان یک سند چشم‌انداز در آینده پژوهی معرفی می‌شود؟ به‌منظور پاسخ به این سؤال، پژوهش حاضر با مشارکت تعدادی از خبرگان حوزه آینده‌پژوهی و سیاست‌گذاری، ضمن احصای ویژگی‌های اسناد چشم‌انداز و بیانیه گام دوم و انطباق این دودسته داده با یکدیگر، به این نتیجه رسیده است که بیانیه گام دوم نه تنها یک سند آینده‌گرا بلکه به‌مثابه سند چشم‌انداز در آینده‌پژوهی تلقی می‌شود.
۳	رضوی (۱۴۰۱)	کیفی	نتایج تحقیق نشان داد که استفاده از ظرفیت دیپلماسی مقاومت اسلامی در حوزه انرژی، انعقاد قراردادهای مطلوب، تنوع‌بخشی و استفاده از توانمندی کشورهای همسایه، استفاده از مسیر خط لوله انتقال، استفاده از رویکرد نوین دیپلماسی و فعال‌سازی ظرفیت کشورهای مشمول تحریم‌های نفتی از مهم‌ترین الزامات در دیپلماسی انرژی همسو با بیانیه مذکور است.

۱	شهبازی (۱۳۹۹)	پژوهش اسنادی از طریق تحلیل تبیینی - توصیفی	دیپلماسی اقتصادی مبتنی بر مکتب شهید سلیمانی که به نوعی برگرفته از دیپلماسی نهضتی آن شهید گران قدر بود الگویی بسیار کارآمد است که اثرات مثبت خود را در بسیاری از موارد نشان داده است
۲	رحمانی و همکاران (۱۳۹۹)	پژوهش اسنادی از طریق تحلیل تبیینی - توصیفی	چارچوب تبیین مؤلفه های سبک زندگی، نظم و امنیت بر پایه مکتب شهید سلیمانی در افق گام دوم انقلاب اسلامی با رویکرد پلیس ارزش آفرین
۳	عبدالملکی و شهسواری (۱۳۹۹)	پژوهش اسنادی از طریق تحلیل تبیینی - توصیفی	بررسی و استخراج شاخص های مدیران اقتصادی در مکتب شهید سلیمانی در سه بعد ارزشی، عملیات اجرایی و دانش تخصصی پرداخته شده است
۴	محمودولی و صفراهنک (۱۳۹۸)	تحلیل محتوا+ نرم افزار Maxqda ۱۰ و با روش کدگذاری	معماری ناجا بر اساس این شاخص ها برای ایفای نقش مؤثر در تمدن نوین اسلامی، با روش های معماری سازمانی TOGAF و AF۲E بازسازی و پیشنهادانی برای چگونگی اجرای بازسازی معماری ناجا بر مبنای بیانیه گام دوم انقلاب ارائه شده است
۵	حاجی زاده. (۱۴۰۰).	توصیفی و تحلیلی	دستاوردهای پژوهش نشان می دهد رهنمودهایی که از سوی رهبری در بیانیه گام دوم در راستای دست یابی به تمدن نوین اسلامی ارائه شده اند، دارای مبانی اصیل دینی بوده و ریشه در آموزه های قرآنی و روایی دارند.
۶	ترابی کلاته قاضی، علی. (۱۴۰۰).	تحلیل مضمون	شواهد و گزاره های دال بر نگاه راهبردی در بیانیه گام دوم چیست؟ این تحلیل می تواند به درک عمیق تری از اهداف و راهبردهای مطرح شده در بیانیه کمک کند و نشان دهنده اهمیت رویکرد راهبردی در تحقق اهداف انقلاب اسلامی باشد

۷	حق‌دوست و همکاران (۱۳۹۹)	توصیفی - تحلیلی	توجه به جوان‌گرایی در سیاست‌گذاری‌ها و برنامه‌ریزی‌ها می‌تواند به ایجاد فرصت‌های جدید و بهبود شرایط اجتماعی و اقتصادی کشور کمک کند و به تحقق اهداف بلندمدت انقلاب اسلامی منجر شود.
---	--------------------------	--------------------	--

شایان ذکر است با توجه با ماهیت مبتنی بر ایرانی بودن این تحقیق شامل پیشینه خارجی نمی‌شود.

۳- روش تحقیق

پژوهش حاضر بر پایه پژوهش آمیخته و به‌صورت کمی و کیفی و در پارادایم استقرایی با رویکرد آینده‌نگاری انجام شده است. از نظر هدف، این پژوهش کاربردی و از نظر ماهیت و روش، اکتشافی است. به دلیل آمیخته بودن پژوهش، روش‌شناسی آن به تفکیک کیفی و کمی ارائه می‌شود.

جامعه آماری پژوهش شامل ۱۶ نفر از خبرگان در زمینه‌های حقوق، مدیریت، علوم سیاسی و جامعه‌شناسی است. ابزار گردآوری اطلاعات در بخش کیفی پژوهش، مصاحبه نیمه‌ساختاریافته است که روایی و پایایی آن با استفاده از ضریب CVR و آزمون کاپای - کوهن تأیید شده است. همچنین، ابزار گردآوری اطلاعات در بخش کمی، پرسشنامه مقایسه زوجی است که روایی و پایایی آن به ترتیب با استفاده از روایی محتوا و آزمون مجدد تأیید شده است.

در بخش کیفی پژوهش، داده‌های مصاحبه با استفاده از نرم‌افزار ti.Atlas و روش کدگذاری تحلیل شده و پیشایندها و پسایندهای بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی شناسایی شدند. در بخش کمی پژوهش، با استفاده از رویکرد دلفی فازی، تعیین اولویت پیشایندها و پسایندها انجام پذیرفت و مهم‌ترین عوامل و پیامدهای بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی تعیین گردید. در جدول شماره یک، مقدار روایی و پایایی پژوهش در بخش کیفی نشان داده شده است. این پژوهش می‌تواند به درک عمیق‌تری از عوامل مؤثر در بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی و پیامدهای آن کمک کند.

جدول ۱. روایی پژوهش در بخش کیفی

روایی		پایایی	
ابزار مورد استفاده	مقدار	ابزار مورد استفاده	مقدار
ضریب CVR	۰/۴۹	کاپای-کوهن	۰/۸۱

شناسایی پیشایندها و پسایندهای پیشایندها و پسایندهای بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی در پژوهش حاضر، پیشایندها و پسایندهای بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی از طریق مصاحبه با خبرگان شناسایی گردید. استخراج این پیشایندها و پسایندها با بررسی متون مصاحبه‌ها و با استفاده از نرم‌افزار ti.Atlas انجام شده است. در جدول شماره دو، پیشایندها و پسایندهای بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی به تفصیل نشان داده شده است. این اطلاعات می‌تواند به درک بهتر از عوامل مؤثر و پیامدهای مرتبط با بیانیه کمک کند و راهنمایی برای سیاست‌گذاران و تصمیم‌گیرندگان در راستای تحقق اهداف آن باشد.

جدول ۲. پیشایندها و پسایندهای بیانیه گام دوم

پیشایندها	کد	پسایندها	کد
عدم شفافیت	C1	همکاری و همدلی مردم	C16
عدم وجود سیستم اطلاع‌رسانی کارا	C2	آگاهی اجتماعی	C17
بهره‌گیری از نیروی انسانی	C3	تحول پایدار	C18
ارتقای کیفیت سبک زندگی	C4	افزایش رفاه	C19
اقتصاد ناکارآمد	C5	اقتصاد باز (اقتصاد پویا و مقاوم)	C20
بسترسازی نوآوری	C6	افزایش نوآوری	C21
استقلال	C7	غرور ملی	C22
آزادی فردی-اجتماعی	C8	سرمایه اجتماعی	C23
تمدن اسلامی	C9	توسعه تمدن اسلامی ایرانی	C24
احیای ارزش‌های اسلامی	C10	هویت ملی - جمعی	C25
جوان‌سازی مدیریت	C11	استفاده از نخبگان جوان	C26
رقابت ناسالم	C12	افزایش رقابت	C27
عدالت‌خواهی	C13	ادراک از عدالت همگانی	C28
مدیریت علمی آینده	C14	افزایش دانش	C29
آینده امت اسلامی	C15	افزایش قدرت مرجعیت رهبر	C30

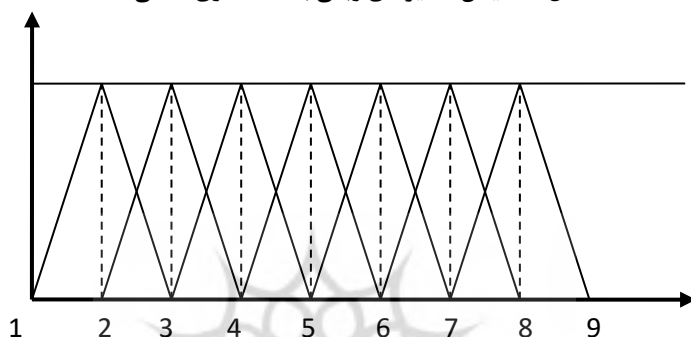
۴- یافته‌های تحقیق

در این مرحله، پس از انجام مصاحبه با اعضای نمونه و شناسایی پیشایندها و پسایندهای بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی، مؤلفه‌ها در قالب پرسشنامه طراحی می‌شوند تا نظر خبرگان در مورد میزان موافقت آن‌ها با این مؤلفه‌ها کسب شود. خبرگان می‌توانند از طریق متغیرهای

کلامی شامل خیلی کم، کم، متوسط، زیاد و خیلی زیاد میزان موافقت خود را ابراز کنند. از آنجایی که خصوصیات متفاوت افراد بر تعابیر ذهنی آن‌ها نسبت به متغیرهای کیفی تأثیرگذار است، دامنه متغیرهای کیفی تعریف می‌شود تا خبرگان با ذهنیت یکسان به سؤالات پاسخ دهند. این متغیرها با توجه به شکل و جدول زیر به صورت اعداد فازی مثلثی تعریف شده‌اند. این رویکرد به ایجاد یک چارچوب مشترک برای ارزیابی مؤلفه‌ها کمک می‌کند و می‌تواند به جمع‌آوری داده‌های دقیق‌تر و معتبرتر منجر شود.

شکل ۱. مقیاس متغیرهای زبانی با اعداد فازی مثلثی

همچنین در جدول شماره چهار نیز نحوه تبدیل متغیرهای کلامی به عدد فازی مثلثی و عدد فازی قطعی شده نشان داده شده است.

جدول ۳. طیف هفت درجه فازی برای ارزش‌گذاری شاخص‌ها

متغیر زبانی	مقدار فازی	مقیاس عدد فازی
کاملاً بی‌اهمیت	1	(0, 0, 0.1)
خیلی بی‌اهمیت	2	(0, 0.1, 0.3)
بی‌اهمیت	3	(0.1, 0.3, 0.5)
متوسط	4	(0.3, 0.5, 0.75)
باهمیت	5	(0.5, 0.75, 0.9)
خیلی بااهمیت	6	(0.75, 0.9, 1)
کاملاً بااهمیت	7	(0.9, 1, 1)

پس از تطبیق هر شاخص با مقادیر فازی و تخصیص سطح زبانی، اعداد فازی باید به اعداد کمی قطعی تبدیل شوند (فازی زدایی). در ادبیات فازی، چندین روش برای این کار ارائه شده است که می‌توان به روش‌های مرکز ثقل، کمینه میانگین و کمینه بیشینه اشاره کرد. یکی از روش‌های پرکاربرد در این زمینه، استفاده از فرمول مینکوفسکی است که در آن اعداد

فازی به اعداد قطعی تبدیل می‌شوند. این روش به تحلیل گران کمک می‌کند تا بتوانند به‌طور دقیق‌تری از داده‌های فازی استفاده کنند و نتایج قابل‌اعتمادتری را به دست آورند. با استفاده از این روش‌ها، می‌توان به یک ارزیابی کمی و دقیق از مؤلفه‌ها دست‌یافت که به تصمیم‌گیری‌های بهتر و مؤثرتر در زمینهٔ بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی کمک می‌کند.

راند نخست فن دلفی

دیدگاه ۱۵ خبره پیرامون هر شاخص در جدول ۳ نمایش داده‌شده است:

جدول ۴. فازی سازی دیدگاه پنل خبرگان برای هریک از پیشایندها

پیشایندها	خبره ۱	خبره ۲	خبره ۳	...	خبره ۱۵
عدم شفافیت	(0.9, 1, 1)	(0.9, 1, 1)	(0.9, 1, 1)	...	(0.9, 1, 1)
عدم وجود سیستم اطلاع‌رسانی کارا	(0.75, 0.9, 1)	(0.9, 1, 1)	(0.9, 1, 1)	...	(0.9, 1, 1)
بهره‌گیری از نیروی انسانی	(0.9, 1, 1)	(0.9, 1, 1)	(0.75, 0.9, 1)	...	(0.9, 1, 1)
ارتقای کیفیت سبک زندگی	(0.5, 0.75, 0.9)	(0.9, 1, 1)	(0.5, 0.75, 0.9)	...	(0.75, 0.9, 1)
اقتصاد ناکارآمد	(0, 0, 0.1)	(0.5, 0.75, 0.9)	(0.9, 1, 1)	...	(0.75, 0.9, 1)
بستر سازی نوآوری	(0.75, 0.9, 1)	(0.75, 0.9, 1)	(0.3, 0.5, 0.75)	...	(0.9, 1, 1)
استقلال	(0.1, 0.3, 0.5)	(0.5, 0.75, 0.9)	(0.9, 1, 1)	...	(0.9, 1, 1)
آزادی فردی-اجتماعی	(0.75, 0.9, 1)	(0.9, 1, 1)	(0.9, 1, 1)	...	(0.9, 1, 1)
تمدن اسلامی	(0.5, 0.75, 0.9)	(0.9, 1, 1)	(0.9, 1, 1)	...	(0.9, 1, 1)
احیای ارزش‌های اسلامی	(0.5, 0.75, 0.9)	(0.9, 1, 1)	(0.5, 0.75, 0.9)	...	(0.5, 0.75, 0.9)
جوان‌سازی مدیریت	(0.1, 0.3, 0.5)	(0.5, 0.75, 0.9)	(0.75, 0.9, 1)	...	(0.75, 0.9, 1)
رقابت ناسالم	(0.75, 0.9, 1)	(0.9, 1, 1)	(0.9, 1, 1)	...	(0.9, 1, 1)
عدالت‌خواهی	(0, 0, 0.1)	(0.5, 0.75, 0.9)	(0.9, 1, 1)	...	(0.75, 0.9, 1)
مدیریت علمی آینده	(0.75, 0.9, 1)	(0.5, 0.75, 0.9)	(0.1, 0.3, 0.5)	...	(0.75, 0.9, 1)
آینده اسلامی	(0.75, 0.9, 1)	(0.3, 0.5, 0.75)	(0.9, 1, 1)	...	(0.5, 0.75, 0.9)

جدول ۵. فازی سازی دیدگاه پنل خبرگان برای هریک از پیشایندها

پسایندها	خبره ۱	خبره ۲	خبره ۳	...	خبره ۱۵
همکاری و همدلی مردم	(0.75, 0.9, 1)	(0.5, 0.75, 0.9)	(0.75, 0.9, 1)		(0.9, 1, 1)
آگاهی اجتماعی	(0.75, 0.9, 1)	(0.9, 1, 1)	(0.75, 0.9, 1)		(0.9, 1, 1)
تحول پایدار	(0.9, 1, 1)	(0.75, 0.9, 1)	(0.9, 1, 1)		(0.9, 1, 1)
افزایش رفاه	(0.9, 1, 1)	(0.9, 1, 1)	(0.75, 0.9, 1)	...	(0.9, 1, 1)
اقتصاد باز (اقتصاد پویا و مقاوم)	(0.9, 1, 1)	(0.9, 1, 1)	(0.5, 0.75, 0.9)		(0.75, 0.9, 1)
افزایش نوآوری	(0.9, 1, 1)	(0.9, 1, 1)	(0.9, 1, 1)		(0.75, 0.9, 1)
غرور ملی	(0.9, 1, 1)	(0.5, 0.75, 0.9)	(0.9, 1, 1)	...	(0.9, 1, 1)
سرمایه اجتماعی	(0.5, 0.75, 0.9)	(0.9, 1, 1)	(0.3, 0.5, 0.75)	...	(0.9, 1, 1)
توسعه تمدن اسلامی ایرانی	(0.75, 0.9, 1)	(0.5, 0.75, 0.9)	(0.75, 0.9, 1)	...	(0.75, 0.9, 1)
هویت ملی - جمعی	(0.75, 0.9, 1)	(0.5, 0.75, 0.9)	(0.1, 0.3, 0.5)	...	(0.75, 0.9, 1)
استفاده از نخبگان جوان	(0.5, 0.75, 0.9)	(0.1, 0.3, 0.5)	(0.5, 0.75, 0.9)	...	(0.9, 1, 1)
افزایش رقابت	(0.75, 0.9, 1)	(0.3, 0.5, 0.75)	(0.9, 1, 1)	...	(0.5, 0.75, 0.9)
ادراک از عدالت همگانی	(0.75, 0.9, 1)	(0.5, 0.75, 0.9)	(0.9, 1, 1)	...	(0.9, 1, 1)
افزایش دانش	(0.75, 0.9, 1)	(0.5, 0.75, 0.9)	(0.75, 0.9, 1)	...	(0.9, 1, 1)
افزایش قدرت مرجعیت رهبر	(0.9, 1, 1)	(0.5, 0.75, 0.9)	(0.9, 1, 1)	...	(0.9, 1, 1)

در گام بعدی باید دیدگاه خبرگان تجمیع شود. برای تجمیع نظرات ۱۵ پاسخ‌دهنده، روش مرسوم برای تجمیع مجموعه‌ای از اعداد فازی مثلثی را کمینه ۱ و میانگین هندسی m و بیشینه u در نظر گرفته‌اند. در این مطالعه برای فازی زدایی از روش مرکز سطح به‌صورت زیر استفاده می‌شود:

$$DF_{ij} = \frac{[(u_{ij} - l_{ij}) + (m_{ij} - l_{ij})]}{3} + l_{ij}$$

مقدار فازی زدایی شده بزرگتر از ۷ مورد قبول است و هر شاخصی که امتیاز کمتر از ۰/۷ داشته باشد رد می‌شود. در این مرحله مقدار قطعی تمامی عوامل بالاتر از ۰/۷ به دست آمده است؛ بنابراین هیچ عاملی حذف نشد.

راند دوم دلفی

تحلیل دلفی فازی برای عوامل شناسایی شده در مرحله دوم ادامه یافت. در این مرحله، ۳۰ شاخص بر اساس نظرات ۱۵ خبره مورد ارزیابی قرار گرفت. نتایج به دست آمده از تحلیل دلفی فازی در مرحله سوم در جدول ۵ ارائه شده است.

جدول ۸. نتایج راند دوم تکنیک دلفی برای پیشایندها

پیشایندها	حد پایین	مقدار محتمل	حد بالا	میانگین فازی	مقدار قطعی	نتیجه راند ۲
عدم شفافیت	۰,۸۳۸	۰,۹۵۸	۱,۰۰۰	(0.838,0.958,1)	۰,۹۳۲	پذیرش
عدم وجود سیستم اطلاع رسانی کارا	۰,۷۴۸	۰,۸۹۸	۰,۹۶۹	(0.748,0.898,0.969)	۰,۸۷۲	پذیرش
بهره‌گیری از نیروی انسانی	۰,۷۷۹	۰,۹۱۷	۰,۹۸۱	(0.779,0.917,0.981)	۰,۸۹۲	پذیرش
ارتقای کیفیت سبک زندگی	۰,۸۳۳	۰,۹۵۶	۰,۹۹۶	(0.833,0.956,0.996)	۰,۹۲۸	پذیرش
اقتصاد ناکارآمد	۰,۶۱۰	۰,۷۷۹	۰,۸۹۴	(0.61,0.779,0.894)	۰,۷۶۱	پذیرش
بستر سازی نوآوری	۰,۵۸۸	۰,۷۴۶	۰,۸۶۵	(0.588,0.746,0.865)	۰,۷۳۳	پذیرش
استقلال	۰,۶۰۲	۰,۷۶۰	۰,۸۷۱	(0.602,0.76,0.871)	۰,۷۴۴	پذیرش

آزادی فردی - اجتماعی	۰,۶۴۸	۰,۸۱۳	۰,۹۲۱	(0.648,0.813,0.921)	۰,۷۹۴	پذیرش
تمدن اسلامی	۰,۸۲۹	۰,۹۵۴	۰,۹۹۲	(0.829,0.954,0.992)	۰,۹۲۵	پذیرش
احیای ارزش‌های اسلامی	۰,۷۶۵	۰,۹۰۰	۰,۹۶۰	(0.765,0.9,0.96)	۰,۸۷۵	پذیرش
جوان‌سازی مدیریت	۰,۶۴۶	۰,۷۹۴	۰,۸۸۸	(0.646,0.794,0.888)	۰,۷۷۶	پذیرش
رقابت ناسالم	۰,۷۹۲	۰,۹۲۹	۰,۹۹۲	(0.792,0.929,0.992)	۰,۹۰۴	پذیرش
عدالت‌خواهی	۰,۶۰۴	۰,۷۵۴	۰,۸۵۴	(0.604,0.754,0.854)	۰,۷۳۸	پذیرش
مدیریت علمی آینده	۰,۸۳۳	۰,۹۵۶	۰,۹۹۶	(0.833,0.956,0.996)	۰,۹۲۸	پذیرش
آینده امت اسلامی	۰,۶۲۳	۰,۷۹۶	۰,۹۱۳	(0.623,0.796,0.913)	۰,۷۷۷	پذیرش

جدول ۹. نتایج راند دوم تکنیک دلفی برای پسايندها

پسايندها	کران پایین	مقدار محتمل	کران بالا	میانگین فازی	مقدار قطعی	نتیجه راند ۲
همکاری و همدلی مردم	۰,۶۶۰	۰,۸۲۵	۰,۹۲۳	(0.66,0.825,0.923)	۰,۸۰۳	پذیرش
آگاهی اجتماعی	۰,۷۷۱	۰,۹۱۷	۰,۹۸۳	(0.771,0.917,0.983)	۰,۸۹۰	پذیرش

تحول پایدار	۰,۸۱۵	۰,۹۴۴	۰,۹۹۶	(0.815,0.944,0.996)	۰,۹۱۸	پذیرش
افزایش رفاه	۰,۷۳۳	۰,۸۹۴	۰,۹۷۱	(0.733,0.894,0.971)	۰,۸۶۶	پذیرش
اقتصاد باز (اقتصاد پویا و مقاوم)	۰,۸۴۰	۰,۹۶۰	۰,۹۹۶	(0.84,0.96,0.996)	۰,۹۳۲	پذیرش
افزایش نوآوری	۰,۷۰۶	۰,۸۷۱	۰,۹۶۵	(0.706,0.871,0.965)	۰,۸۴۷	پذیرش
غرور ملی	۰,۷۸۸	۰,۹۲۳	۰,۹۷۷	(0.788,0.923,0.977)	۰,۸۹۶	پذیرش
سرمایه اجتماعی	۰,۶۴۶	۰,۷۹۸	۰,۸۹۰	(0.646,0.798,0.89)	۰,۷۷۸	پذیرش
توسعه تمدن اسلامی ایرانی	۰,۵۶۹	۰,۷۵۶	۰,۸۹۸	(0.569,0.756,0.898)	۰,۷۴۱	پذیرش
هویت ملی- جمعی	۰,۶۸۱	۰,۸۳۳	۰,۹۲۳	(0.681,0.833,0.923)	۰,۸۱۳	پذیرش
استفاده از نخبگان جوان	۰,۸۳۳	۰,۹۵۶	۰,۹۹۶	(0.833,0.956,0.996)	۰,۹۲۸	پذیرش
افزایش رقابت	۰,۶۴۶	۰,۷۹۸	۰,۸۹۰	(0.646,0.798,0.89)	۰,۷۷۸	پذیرش
ادراک از عدالت همگانی	۰,۵۹۶	۰,۷۵۰	۰,۸۴۸	(0.596,0.75,0.848)	۰,۷۳۱	پذیرش

افزایش دانش	۰,۵۵۸	۰,۷۲۵	۰,۸۴۰	(0.558,0.725,0.84)	۰,۷۰۸	پذیرش
افزایش قدرت مرجعیت رهبر	۰,۸۴۰	۰,۹۶۰	۰,۹۹۶	(0.84,0.96,0.996)	۰,۹۳۲	پذیرش

در این راند عاملی حذف نشد

پایان راندهای تکنیک دلفی:

در دور دوم هیچ سؤالی حذف نشد که این خود نشانه‌ای برای پایان راندهای دلفی است. به‌طور کلی، یک رویکرد برای پایان دادن به فرآیند دلفی این است که میانگین امتیازات سؤالات در دو راند آخر با یکدیگر مقایسه شوند. اگر اختلاف بین دو مرحله از حد آستانه (۰,۲) کمتر باشد، در این صورت فرآیند نظرسنجی متوقف می‌شود.

جدول ۱۰. اختلاف نتایج راند اول و دوم پیشایند

پیشایندها	نتیجه راند اول	نتیجه راند دوم	اختلاف	نتیجه
عدم شفافیت	۰,۹۳۲	۰,۹۳۲	۰	پذیرش
عدم وجود سیستم اطلاع‌رسانی کارا	۰,۸۷۲	۰,۷۴۴	۰,۱۲۸	پذیرش
بهره‌گیری از نیروی انسانی	۰,۸۹۲	۰,۷۹۴	۰,۰۹۸	پذیرش
ارتقای کیفیت سبک زندگی	۰,۹۲۸	۰,۹۲۵	۰,۰۰۳	پذیرش
اقتصاد ناکارآمد	۰,۷۶۱	۰,۸۷۵	۰,۱۱۴	پذیرش
بستر سازی نوآوری	۰,۷۳۳	۰,۷۸۱	۰,۰۴۸	پذیرش
استقلال	۰,۷۴۴	۰,۷۷۶	۰,۰۳۲	پذیرش
آزادی فردی-اجتماعی	۰,۷۹۴	۰,۹۰۴	۰,۱۱	پذیرش
تمدن امت اسلامی	۰,۹۲۵	۰,۷۳۸	۰,۱۸۷	پذیرش
احیای ارزش‌های اسلامی	۰,۸۷۵	۰,۹۲۸	۰,۰۵۳	پذیرش
جوان‌سازی مدیریت	۰,۷۷۶	۰,۷۷۷	۰,۰۰۱	پذیرش
رقابت ناسالم	۰,۹۰۴	۰,۸۰۳	۰,۱۰۱	پذیرش
عدالت‌خواهی	۰,۷۳۸	۰,۸۴۷	۰,۱۰۹	پذیرش
مدیریت علمی آینده	۰,۹۲۸	۰,۸۲۷	۰,۱۰۱	پذیرش
آینده اسلامی	۰,۷۷۷	۰,۸۹۶	۰,۱۱۹	پذیرش

جدول ۱۱. اختلاف نتایج راند اول و دوم پسایند

پسایندها	نتیجه راند اول	نتیجه راند دوم	اختلاف	نتیجه
همکاری و همدلی مردم	۰,۸۰۳	۰,۷۵۲	۰,۰۵۱	پذیرش
آگاهی اجتماعی	۰,۸۹۰	۰,۹۳۲	۰,۰۴۲	پذیرش
تحول پایدار	۰,۹۱۸	۰,۸۷۲	۰,۰۴۶	پذیرش
افزایش رفاه	۰,۸۶۶	۰,۸۹۲	۰,۰۲۶	پذیرش
اقتصاد باز	۰,۹۳۲	۰,۹۲۸	۰,۰۰۴	پذیرش
افزایش نوآوری	۰,۸۴۷	۰,۷۶۱	۰,۰۸۶	پذیرش
غرور ملی	۰,۸۹۶	۰,۷۳۳	۰,۱۶۳	پذیرش
سرمایه اجتماعی	۰,۷۷۸	۰,۷۴۴	۰,۰۳۴	پذیرش
توسعه تمدن اسلامی ایرانی	۰,۷۴۱	۰,۷۹۴	۰,۰۵۳	پذیرش
هویت جمعی	۰,۸۱۳	۰,۹۲۵	۰,۱۱۲	پذیرش
استفاده از نخبگان جوان	۰,۹۲۸	۰,۸۷۵	۰,۰۵۳	پذیرش
افزایش رقابت	۰,۷۷۸	۰,۷۷۶	۰,۰۰۲	پذیرش
ادراک از عدالت همگانی	۰,۷۳۱	۰,۹۰۴	۰,۱۷۳	پذیرش
افزایش دانش	۰,۷۰۸	۰,۷۳۸	۰,۰۳	پذیرش
افزایش قدرت مرجعیت رهبر	۰,۹۳۲	۰,۹۲۸	۰,۰۰۴	پذیرش

* به دلیل اختلاف کمتر از ۰/۰۲ با ۰/۲ قابل چشم‌پوشی است. بر اساس نتایج مندرج در جدول ۶ مشخص گردید که در تمامی موارد اختلاف کوچک‌تر از ۰/۲ است بنابراین می‌توان راندهای دلفی را به پایان برد.

۵- نتیجه‌گیری

با توجه به این‌که هر تحقیقی نیازمند شناخت و بررسی نظرات محققان قبلی است، در این بخش به‌مرور تعدادی از تحقیقات انجام‌شده در داخل کشور که در سال‌های اخیر درباره بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی صورت گرفته و همسو با پژوهش حاضر هستند، پرداخته می‌شود. حق‌دوست و همکاران (۱۳۹۹) اذعان داشتند که جوان‌گرایی ضامن تحقق چشم‌انداز متعالی بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی است. تحقق راهبرد جوان‌گرایی بیش از هر اقدام دیگری نیازمند عزم و تعهد جمعی از سوی دولت‌مردان است و باید با برنامه‌های عملیاتی در طول زمان محقق شود. به نظر می‌رسد اولین و مهم‌ترین نهادی که

می‌تواند پذیرای راهبرد جوان‌گرایی باشد، مراکز دانشگاهی و تحقیقاتی هستند. در پژوهش عبدالملکی و شهسواری (۱۳۹۹) به بررسی و استخراج شاخص‌های مدیران اقتصادی در مکتب شهید سلیمانی در سه بعد ارزشی، عملیات اجرایی و دانش تخصصی پرداخته شده است. رحمانی و همکاران (۱۳۹۹) بیان کردند که دستیابی به اهداف این چشم‌انداز نیازمند شکل‌گیری جنبش تعالی‌ساز اجتماعی و نهضت همگانی در ارگان‌ها و نهادهای مختلف کشور است. اسدی و گودرزی (۱۳۹۹) به بررسی نقش بیمه‌ها در تحقق منویات رهبری در بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی ایران و بررسی نحوه تعامل صنعت بیمه با سایر دستگاه‌های اجرایی و حاکمیتی پرداختند. شهبازی (۱۳۹۹) تلاش کرده به این سؤال که چگونه می‌توان با رویکرد تعریفی نو متناسب با شرایط و اهداف و آرمان‌های انقلاب اسلامی برگرفته از مکتب شهید سلیمانی، نسبت به دیپلماسی اقتصادی، این ابزار را به‌عنوان ابزار پیشرفت اقتصادی بکار گرفت و آن را در راهبرد گام دوم انقلاب اسلامی گنجانده پاسخ گوید. محمودلی و صفراهنک (۱۳۹۸) با نگاهی آینده‌پژوهانه برای بازسازی معماری ناجا، بر اساس سخنرانی‌های مقام معظم رهبری از بیانیه گام دوم انقلاب شاخص‌هایی را مشخص نمودند. حاجی‌زاده. (۱۴۰۰) نیز بیان کردند که رهنمودهایی که از سوی رهبری در بیانیه گام دوم در راستای دستیابی به تمدن نوین اسلامی ارائه شده‌اند، دارای مبانی اصیل دینی بوده و ریشه در آموزه‌های قرآنی و روایی دارند. در آموزه‌های دینی نسبت به بهره‌گیری از تجربه پیشین و به مقوله علم بسیار تأکید شده و معنویت، اخلاق و عدالت موردتوجه قرار گرفته است؛ علاوه بر این‌ها مبارزه با فساد و سروسامان دادن به زندگی دنیوی و کسب عزت مورد سفارش همیشگی اسلام بوده و این امور از مهم‌ترین اسباب رشد و تعالی معرفی شده‌اند. مقوله‌هایی این‌گونه در بیانیه گام دوم به‌عنوان راهکارهای اساسی در جهت دستیابی به تمدن نوین اسلامی موردتوجه قرار گرفته‌اند. به این اساس با استفاده عوامل شناسایی پیشایندهای بیانیه گام دوم می‌توان اذعان داشتند عدم شفافیت، عدم آگاهی دادن به مردم، عدم وجود سیستم اطلاع‌رسانی کارا، عدم دسترسی به اطلاعات در زمان مناسب است و علت دیگر نیازمندی به نیروی انسانی کارآمد و تأمین و شناسایی نیازهای مرتبط با نیروی انسانی است و دیگر فقدان نوآوری، عدم وجود نوآوری، نیاز به خلاقیت در سازمان با توجه به عصر جدید است لذا باید بسترسازی نوآوری و حمایت از خلاقیت و نوآوری، استقلال و آزادی و استقلال ملی، آزادی فردی-اجتماعی فراهم شود. آزادی تمدن‌سازی و تشکیل تمدن اسلامی وبری احیای ارزش‌های اسلامی و نیز ضرورت تمدن اسلامی در جهان امروز نیازمند مدیریت علمی آینده، مدیریت دانش داشته باشند تا آینده سازی اتفاق بیفتد و این امر محقق نمی‌شود مگر با مطالعه تاریخ و

همچنین وجود رقابت‌های ناسالمی که بوده است و نیاز به تلاش بیشتر تلاش و پیشرفت جوان سازی مدیریت با فعالان جوان و حضور نسل جوان و استفاده از پتانسیل نیروهای جوان و اعتماد به نیروی جوان، تأکید بر عدالت‌خواهی، کنترل فساد سازمانی و دستگاهی، کنترل رفتارهای سیاسی، کاهش رفتار سیاسی باشد تا چشم‌انداز اسلامی را ترسیم کرده و آن را محقق ساخت و در نهایت پسایندهای که در پرتو بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی پدیدار می‌شود شامل تحول پایدار، سازمان ایده‌آل همراه با رشد سازمان و همکاری مثبت ایجاد می‌شود سازمان‌دهی سازمانی و کارکنان کارآمد و نفوذ سیاسی و ایجاد و رشد سیاست رفتاری و مدیریت استراتژیک بینش سیاسی کاربردی و ارتباطات سیاسی و مدیریت ارتباطات خارجی صورت خواهد گرفت و نیز تحقق عدالت و دستیابی به ارزش‌های بیانیه گام دوم ارزش و اخلاق و سازمان عدالت محور می‌شود و توجه به عدل و برابری گسترش پیدا می‌کند. و نیز توسعه اقتصاد مقاومتی همراه با رشد اقتصاد جامعه، مهارت اقتصادی و رشد اقتصاد سازمانی و نیز رشد اقتصاد بین‌المللی، افزایش امنیت چه عمومی و خصوصی حاصل می‌شود. نهادهای سازی امنیت و توجه به اهمیت جایگاه امنیت در سازمان و نیز توسعه تمدن اسلامی - ایرانی و تمدن سازی، سازندگی و استحکام تمدن اسلامی - ایرانی و عزت ملی و بین‌المللی اقتدار انقلاب اسلامی، اقتدار ملی، قدرت بین‌المللی، اقتدار بین‌المللی افزایش خواهد یافت؛ بنابراین پیشنهاد می‌شود که

افزایش آگاهی اجتماعی: استفاده از شبکه‌های اجتماعی و وبسایت‌های خبری برای انتشار اطلاعات و آموزش‌های مرتبط با بیانیه گام دوم انقلاب. این فضاها می‌توانند به عنوان پلتفرم‌هایی برای افزایش آگاهی اجتماعی و اطلاع‌رسانی در مورد حقوق شهروندی و مسائل اجتماعی عمل کنند.

۱- ایجاد گروه‌ها و انجمن‌های مجازی برای تسهیل ارتباطات بین افراد و نهادها. این گروه‌ها می‌توانند به اشتراک‌گذاری تجربیات، ایده‌ها و برنامه‌های مشترک کمک کنند و حس همدلی و همکاری را در جامعه تقویت کنند.

۲- استفاده از فضای مجازی برای ترویج محتوای فرهنگی و آموزشی که به احیای ارزش‌های اسلامی و تقویت هویت ملی کمک کند. این می‌تواند شامل تولید و انتشار ویدئوها، مقالات و محتوای گرافیکی باشد.

۳- راه‌اندازی پلتفرم‌های آنلاین برای حمایت از ایده‌های نوآورانه و استارت‌آپ‌ها. این پلتفرم‌ها می‌توانند به جوانان و نخبگان کمک کنند تا ایده‌های خود را به اشتراک بگذارند و از حمایت‌های مالی و مشاوره‌ای بهره‌مند شوند.

۴- استفاده از وبینارها و دوره‌های آنلاین برای آموزش مهارت‌های مدیریتی و علمی به جوانان و نخبگان. این دوره‌ها می‌توانند به توسعه دانش و مهارت‌های لازم برای مدیریت مؤثر کمک کنند.

۵- ایجاد فضاهای مجازی برای بحث و تبادل نظر در مورد مسائل اجتماعی و اقتصادی. این فضاها می‌توانند به جمع‌آوری نظرات و پیشنهادات مردم کمک کنند و به تصمیم‌گیرندگان در سیاست‌گذاری‌های مؤثرتر یاری رسانند.

۶- استفاده از ابزارهای آنلاین برای برگزاری نظرسنجی‌ها و رأی‌گیری‌های عمومی در مورد مسائل مهم اجتماعی و اقتصادی. این اقدام می‌تواند به افزایش مشارکت عمومی و اعتماد به فرآیندهای تصمیم‌گیری کمک کند.

۷- استفاده از فضای مجازی برای اطلاع‌رسانی در مورد برنامه‌های عدالت‌محور و حمایت از اقشار آسیب‌پذیر. این می‌تواند شامل جمع‌آوری کمک‌های مالی و منابع برای پروژه‌های اجتماعی باشد.

۶- منابع

۶-۱- منابع فارسی

مقاله‌ها

۱. ابراهیمی، محمدحسین (۱۳۷۵)، مدیریت اسلامی، انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم.
۲. اسماعیل نیا شیروانی، کامبیز؛ نیازآذری، کیومرث؛ تقوایی یزدی، مریم (۱۳۹۷). بررسی مقایسه‌ای عملکرد مدیران دانشگاه گیلان. فصلنامه رهبری و مدیریت آموزشی. ۱۲. ص ۲۳-۹.
۳. اقبال، حدیث؛ رجبی فرجاد، حاجیه (۱۳۹۹). الگوی حکمرانی خوب در بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی. فصلنامه «پژوهش‌های انقلاب اسلامی» انجمن علمی انقلاب اسلامی ایران. ص ۲۷-۹.
۴. امینی، داود؛ پناهی، حمید (۱۳۹۸). تحلیلی بر بیانیه گام دوم انقلاب در حوزه بهره‌برداری از جغرافیای طبیعی در توسعه اقتصادی کشور. پژوهشنامه جغرافیای انتظامی. ۲۶. ص ۲۷ تا ۵۶.

۵. پناهی، فائزه، قاسمی، محمدهادی، قولادی، قاسم. (۱۴۰۲). مروری بر بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی بر اساس ویژگی‌های چشم‌انداز در آینده‌پژوهی. **مدیریت راهبردی و آینده‌پژوهی** ۱۵۲-۱۳۵(۱)۶.
۶. پورعباسی، عطاءاله؛ امامی رضوی، سید حسن؛ خیری، زهرا؛ نقوی الحسینی، سلمان سادات؛ لاریجانی ده، باقر. (۱۳۹۸). تبیین جایگاه بیانیه گام دوم انقلاب در اسناد سیاستی جمهوری اسلامی ایران و الگوی پیاده‌سازی مفاهیم آن در نظام آموزش عالی سلامت. **فصل‌نامه علمی - پژوهشی طب و تزکیه**. ۳. ص ۱ تا ۱۰.
۷. تُحَفَّ الْعُقُول. ابن شعبه الحرانی. انتشارات اسلامی. (۱۳۸۴).
۸. ترابی کلاته قاضی، علی. (۱۴۰۰). بیانیه گام دوم انقلاب؛ سند طرح‌ریزی راهبردی حرکت در مرحله دوم انقلاب اسلامی. **مطالعات مدیریت راهبردی دفاع ملی**. ۷۱-۱۰۰، ۵(۱۷).
۹. تقوا، محمدرضا، دهقانی، رامین، طباطبائی‌ان، سید حبیب‌الله. (۱۴۰۰). طراحی الگویی برای توسعه راهبردهای پرورش مدیران ارشد شرکت‌های دانش‌بنیان. **فصلنامه مطالعات مدیریت راهبردی**، ۱۲(۴۸).
۱۰. جلیلیان، حسین. (۱۳۹۶). الگوی تفکر راهبردی مدیران جهادی بر اساس وصیت‌نامه الهی سیاسی شهید قاسم سلیمانی. **نشریه علمی مدیریت اسلامی**. ۴. ص ۱۱۱ - ۹۳.
۱۱. حاجی‌زاده. (۱۴۰۰). مبانی قرآنی و روایی راهکارهای تحقق تمدن نوین اسلامی در بیانیه گام دوم انقلاب. **پژوهشنامه علوم حدیث تطبیقی (علمی پژوهشی)**. ۲۹۰-۹، ۸(۱۵).
۱۲. حجازی فر، سعید. (۱۳۹۴). چپستی و مؤلفه‌های مدیریت جهادی. **فصلنامه مدیریت اسلامی**. ش ۳. ص ۹۵ - ۱۲۲.
۱۳. حق‌دوست علی‌اکبر، تبریزچی نرگس، فروتن سیدعباس، پورعباس عطاءاله، یوسفی نازیلا، سجادی سیدمحمود و همکاران؛ و همکاران؛ و همکاران؛ و همکاران؛ و همکاران... جوان‌گرایی محور بیانیه گام دوم انقلاب جمهوری اسلامی ایران. **نشریه فرهنگ و ارتقاء سلامت**. ۱۳۹۹؛ ۴ (۴): ۵۲۷-۵۳۱.
۱۴. خورشیدی، عباس؛ اکرامی، محمود (۱۳۹۰). شناسایی عوامل سازنده شایستگی‌های مدیران. **فصلنامه مطالعات مدیریت**. ۵۸۰ - ۶، ۵۹۲.
۱۵. دیروای، محمد؛ معمارزاده طهران، غلامرضا؛ حمیدی، ناصر؛ صیاد شیرکش، سعید. (۱۳۹۹). **ارایه مدل ارتقای مدیران مبتنی بر سیاست‌های کلی نظام اداری ایران در وزارت نفت. فصلنامه مدیریت منابع انسانی در صنعت نفت**. ۴۶.
۱۶. رحمانی، مریم؛ حیدری، محمدتقی؛ حیدری، خدیجه. (۱۳۹۹). تبیین مؤلفه‌های سبک زندگی، نظم و امنیت بر پایه مکتب شهید سلیمانی در افق گام دوم انقلاب اسلامی با رویکرد پلیس ارزش‌آفرین. **دومین همایش بین‌المللی گام دوم انقلاب اسلامی**.

۱۷. رضوی، سید عبدالله. (۱۴۰۱). تبیین چالش‌ها و فرصت‌های دیپلماسی انرژی از منظر بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی. **ماهنامه جامعه‌شناسی سیاسی ایران** ۲۴۸-۲۲۵، ۵(۱).
۱۸. شهبازی، نجفعلی. (۱۳۹۹). الگوی دیپلماسی اقتصادی جمهوری اسلامی ایران در گام دوم انقلاب اسلامی مبتنی بر مکتب شهید سلیمانی. **دومین همایش بین‌المللی گام دوم انقلاب اسلامی**.
۱۹. طاهری، صادق، دلاور، علی، فرخی، نورعلی، عباس پور، عباس و برجعلی، احمد. (۱۳۹۵). تبیین نقش مؤلفه‌های فردی و سازمانی کارکنان به‌منظور تدوین مدل جهت ارتقاء و انتصاب به سمت مدیریتی میانی با تأکید بر شایستگی (مطالعه موردی: شرکت ملی نفت ایران). **فصلنامه اندازه‌گیری تربیتی**، (۷) ۲۷، صص ۴-۲۴.
۲۰. ظریف منش، حسین؛ نواب اصفهانی، محمدرضا؛ بوالحسنی، خسرو؛ خلیلی پور، علی. (۱۳۹۹). **ارایه الگوی راهبردی مدیریت دانش دفاعی در نیروهای مسلح. فصلنامه مطالعات دفاعی استراتژیک** ۸۳، صص ۱۳۵-۱۵۸.
۲۱. عبدالملکی، حجت‌الله؛ شهنساری، سجاد. (۱۳۹۹). شاخصه‌های مدیران اقتصادی از منظر مکتب شهید سلیمانی (مبتنی بر بیانیه گام دوم انقلاب و شاخص‌های انقلابی گری). **دومین همایش بین‌المللی گام دوم انقلاب اسلامی**.
۲۲. علی شیر، محمدمهدی؛ تولایی، روح‌الله؛ بیدی، مجتبی. (۱۳۹۵). اصول حاکم بر مدیریت جهادی: تحلیلی کیفی از تجربه مدیریت جهادی در کشور. **چشم‌انداز مدیریت دولتی**، ۲۸، صص ۸۹-۱۰۹.
۲۳. علی علاقه‌بند. (۱۳۸۹). **مدیریت عمومی**. نشر روان.
۲۴. فیضی، فاضل. (۲۰۲۳). جایگاه قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران در بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی. **پژوهش‌های سیاسی و بین‌المللی**، ۱۱۵-۹۷، ۵۴(۱۴).
۲۵. کردنائیج، اسداله. (۱۳۹۶). **تفکر و مدیریت استراتژیک: تئوری و عمل**، تهران: انتشارات دانشگاه تربیت مدرس.
۲۶. گلشنی، محسن، صلواتی، عادل، احمدی، کیومرث. (۱۴۰۰). فهم پدیده شایستگی شغلی و تأثیر آن بر بهره‌وری در سازمان تأمین اجتماعی. **فصلنامه مطالعات مدیریت راهبردی**، ۱۲(۴۸).
۲۷. محمدولی، مجید؛ صفراهنک، رسول. (۱۳۹۸). بازسازی معماری سازمان ناجا بر اساس بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی. **فصلنامه‌ی مطالعات راهبردی ناجا**، ۱۴.
۲۸. مشهودی، مریم. (۱۳۹۵). مدل ویژگی‌های مدیران شایسته جامعه اسلامی بر اساس بیانات امام علی (ع). **هشتمین همایش ملی سیره علوی با رویکرد اقتصاد مقاومتی**.
۲۹. مطهری، مرتضی. (۱۳۹۲). **امامت و رهبری**، صص ۲۳۵، صدرا.

۳۰. مقیمی، محمد. (۱۳۹۷). بیانیه گام دوم انقلاب، رهنامه پیشرفت ایرانی - اسلامی. فصلنامه

علمی - پژوهشی مدیریت اسلامی

نوده فراهانی، اسماعیل. (۱۳۹۹). الگوی حکمرانی گام اول انقلاب و دلالت‌های سیاست‌گذارانه بیانیه گام دوم. دو فصلنامه علمی - پژوهشی اسلام و علوم اجتماعی. ۲۳. ص ۵-۳۲

۶-۲- منابع فارسی به لاتین

References (in Persian)

1. Abdolmaleki, H. & Shahsavari, S. (2020). Characteristics of economic managers from the perspective of the School of Martyr Soleimani (Based on the second step of the Revolution statement and revolutionary indicators). *Second International Conference on the Second Step of the Islamic Revolution*.
2. Alagheband, A. (2010). *Public management*. Ravan Publishing.
3. Ali Shiri, M. M. Tolai, R. & Bidy, M. (2016). Governing principles of jihadi management: A qualitative analysis of jihadi management experience in the country. *Perspective of Public Administration*, 28, 109-89.
4. Amini, D. & Panahi, H. (2019). An analysis of the second step of the Revolution statement in utilizing natural geography for economic development in the country. *Journal of Geographical Research*, 26, 27-56.
5. Diravi, M. Memarzadeh Tehran, G. Hamidi, N. & Sayyad Shir Kesh, S. (2020). Presenting a model for enhancing managers based on the general policies of the administrative system of Iran in the Ministry of Oil. *Human Resource Management in the Oil Industry Quarterly*, 46.
6. Ebrahimi, M. H. (1996). *Islamic management*. Islamic Propagation Office Publications, Qom.
7. Feyzi, F. (2023). The position of soft power of the Islamic Republic of Iran in the second step of the Islamic Revolution statement. *Political and International Research*, 54(14), 97-115.
8. Golshani, M. Salavati, A. & Ahmadi, K. (2021). Understanding the phenomenon of job competence and its impact on productivity in the Social Security Organization. *Strategic Management Studies Quarterly*, 12(48).
9. Hajazi Far, S. (2015). The nature and components of jihadi management. *Islamic Management Quarterly*, No. 3, 95-122.
10. Haji Zadeh. (2021). Quranic and narrational foundations of strategies for achieving a new Islamic civilization in the second step of the Revolution statement. *Journal of Comparative Hadith Sciences Research*, 8(15), 9-29.
11. Haqdoust, A. A. Tabrizchi, N. Forutan, S. A. Pour Abbas, A. Yousefi, N. & Sajadi, S. M. et al. (2020). Youth-centered approach of the second step

- of the Islamic Revolution of Iran. *Journal of Culture and Health Promotion*, 4(4), 527-531.
12. Iqbal, H. & Rajabi Farjad, H. (2020). The model of good governance in the second step of the Islamic Revolution statement. *Journal of Islamic Revolution Research*, Iranian Scientific Association of Islamic Revolution, 9-27.
 13. Ismailnia Shirvani, K. Niazazari, K. & Taghvaei Yazdi, M. (2018). Comparative study of the performance of managers at the University of Guilan. *Educational Leadership and Management Quarterly*, 12, 9-23.
 14. Jalilian, H. (2017). The strategic thinking model of jihadi managers based on the divine political will of Martyr Qasem Soleimani. *Scientific Journal of Islamic Management*, 4, 111-93.
 15. Khorshidi, A. & Ikrami, M. (2011). Identifying the constructive factors of managerial competencies. *Management Studies Quarterly*, 6, 580-592.
 16. Kordenaij, A. (2017). *Strategic thinking and management; theory and practice*. Tehran: Tarbiat Modares University Publications.
 17. Mashhudi, M. (2016). The model of characteristics of competent managers in Islamic society based on the statements of Imam Ali (AS). *Eighth National Conference on the Alavi Way with a Focus on Resistance Economy*.
 18. Moghimy, M. (2018). The second step of the Revolution statement, a guide to Iranian-Islamic progress. *Scientific-Research Quarterly of Islamic Management*.
 19. Mohammadvali, M. & Safar Ahang, R. (2019). Reconstructing the organizational architecture of the NAJA based on the second step of the Islamic Revolution statement. *NAJA Strategic Studies Quarterly*, 14.
 20. Motahari, M. (2013). *Imamate and leadership* (p. 235). Sadra.
 21. Noudafarahani, I. (2020). The governance model of the first step of the Revolution and the policy implications of the second step statement. *Scientific-Research Journal of Islam and Social Sciences*, 23, 5-32.
 22. Panahi, F. Ghasemi, M. H. & Qoladi, Q. (2023). A review of the second step of the Islamic Revolution statement based on the characteristics of the vision in foresight studies. *Strategic Management and Foresight Studies*, 6(1), 135-152.
 23. Pourabbasi, A. Imami Razavi, S. H. Kheiri, Z. Naqvi Al-Hosseini, S. S. & Larijani Deh, B. (2019). Clarifying the position of the second step of the Revolution statement in the policy documents of the Islamic Republic of Iran and the implementation model of its concepts in the health education system. *Scientific-Research Journal of Medicine and Purification*, 3, 1-10.
 24. Rahmani, M. Heydari, M. T. & Heydari, K. (2020). Explaining the components of lifestyle, order, and security based on the school of Martyr Soleimani in the horizon of the second step of the Islamic Revolution with

- a value-creating police approach. *Second International Conference on the Second Step of the Islamic Revolution*.
25. Razavi, S. A. (2022). Explaining the challenges and opportunities of energy diplomacy from the perspective of the second step of the Islamic Revolution statement. *Monthly Journal of Political Sociology of Iran*, 5(1), 225-248.
 26. Shahbazi, N. A. (2020). The economic diplomacy model of the Islamic Republic of Iran in the second step of the Islamic Revolution based on the school of Martyr Soleimani. *Second International Conference on the Second Step of the Islamic Revolution*.
 27. Taheri, S. Delavar, A. Farokhi, N. A. Abbas Pour, A. & Barjali, A. (2016). Explaining the role of individual and organizational components of employees for developing a model for promotion and appointment to middle management positions with emphasis on competencies (Case study: National Iranian Oil Company). *Educational Measurement Quarterly*, 7(27), 24-4.
 28. Taqva, M. R. Dehghani, R. & Tabatabaiyan, S. H. (2021). Designing a model for developing strategies for training senior managers of knowledge-based companies. *Strategic Management Studies Quarterly*, 12(48).
 29. Torabi Kalateh Ghazi, A. (2021). The second step of the Revolution; a strategic planning document for movement in the second phase of the Islamic Revolution. *National Defense Strategic Management Studies*, 5(17), 71-100.
 30. Tuhaf al-Uqul. Ibn Shobah al-Haruni. (2005). *Islamic publications*.
 31. Zarifmanesh, H. Nobav Eslahani, M. R. Boualhossini, K. & Khalili Pour, A. (2020). Presenting a strategic model for defensive knowledge management in the armed forces. *Strategic Defense Studies Quarterly*, 83, 135-158.

